



**Remissvar från Föreningen Den kollektiva hjärnan på
SOU 2021:77 Från kris till kraft. Återstart för Kulturen**

2014 startades nätverket *Den kollektiva hjärnan* för att stärka de självorganiserade verksamheternas position inom det samtida konstfältet. Sedan 2018 är vi en ideell förening som delar och uppvärderar befintlig kunskap och hybrida arbetsmetoder. Vi representerar 33 medlemsorganisationer med totalt ca 625 medlemmar. Dessa medlemmar finns i 14 av landets regioner och arrangerar sammantaget omkring 170 utställningar årligen. Sedan 2022 bedrivs Den kollektiva hjärnans verksamhet med hjälp av verksamhetsstöd inom ramarna för stöd till *Främjandeorganisationer inom bildkonst, form och konsthantverk* från Kulturrådet.

Med anledning av pandemin och dess konsekvenser för konstfältet genomförde föreningen under 2020 en kartläggning av hur självorganiserade verksamheter och kollektiv påverkats. Samtliga kollegor som deltagit under tidigare nätverksträffar bjöds in och svar inkom från omkring 20 medlemsorganisationer. Denna diskussion har även fortsatt under nätverksträffen 2021 och inom styrelsen. Bland erfarenheterna fanns nya arbetssätt och kontaktytor till både publik och konstnärer. I brist på möjligheten att arrangera publik verksamhet användes de resurser medlemsorganisationerna hade istället för att möjliggöra konstnärlig nyproduktion (som senare kunnat presenteras publikt). De lokaler våra medlemsorganisationer utgår från har under perioden inte bara använts för konstnärlig och kulturell produktion utan i större utsträckning än tidigare av ett helt föreningsliv. Våra medlemsorganisationers mångkontextualitet har visat sig vara en styrka: deras roll i och omsorg för lokalsamhället har i flera fall fördjupats ytterligare under denna tidsperiod.

I vårt svar på SOU 2021:77 vill vi särskilt framhålla följande:

- De flesta av våra 33 medlemsorganisationer befinner sig i mindre orter, på landsbygden eller i utkanten av större städer och utgör på så sätt viktiga plattformar för både presentation och produktion av konst där andra professionella konstsammanhang ofta saknas. Vår typ av verksamhet påverkar på så vis i allra högsta grad deltagandet i kulturlivet. Vi håller med utredningen om att svag infrastruktur utgör ett hinder för att verka utanför storstäder. Därför välkomnar vi förslaget om att låta staten följa utvecklingen efter pandemin för konstnärliga verksamheter även utanför storstäderna. Denna dialog bör dock utformas på premisser som möjliggör ett tydligt samarbete, med tanke på att dessa verksamheter ofta är kraftigt underfinansierade och att kulturarbetare som driver dem har prekära arbetsvillkor. Särskilt i jämförelse med de offentliga tjänstemän som leder dialogen. Särskilda stöd bör också utökas för de initiativ som, likt vårt, redan arbetar för att organisera dessa verksamheter.
- Våra medlemsorganisationer driver verksamheter som i de flesta fallen utgår ifrån och konstnärligt tematiserar specifika platser. Vi välkomnar förslaget om att förstärka stödet till regionala kulturverksamheter med 100 miljoner kronor årligen 2022-2023. Men kakan ska räcka till många och vi skulle vilja se hur detta stöd kan garanteras att även tillfalla det arbete som formuleras och genomförs av de självorganiserade verksamheterna - gräsrotterna - och inte bara i samarbeten eller projekt initierade av regionens egna institutioner eller andra nationella instanser.
- Flera av våra medlemsorganisationer erhåller stöd från Kulturrådet och andra offentliga och privata finansiärer för exempelvis utställningsverksamhet och projekt. Likt verkligheten för många enskilda konstnärer innebär detta att ekonomiskt hoppa från tuva till tuva: trots att flera av våra medlemsorganisationer drivit verksamheterna i mer än 10 år saknas fortfarande långsiktighet. Därför välkomnar vi utredningens förslag om att stärka stödet till fria aktörer. Särskilt uppskattar vi förslaget att låta Kulturrådet fördela treåriga verksamhetsstöd - en förändring som vi har framhållit under lång tid och som skulle kunna gynna långsiktigheten inom våra verksamheter.
- Vi välkomnar ambitionen om att stärka relationerna mellan landets utställningsarrangörer men ställer oss frågande till utredningens förslag om att en ny nationell organisation med ett sådant uppdrag ska startas. Vi undrar vad en sådan "nationell plattform" ska fylla för syfte när vi redan har flera otroligt viktiga nationella medlemsorganisationer och nätverk med stark förankring i hela landet. Därtill har vi en myndighet som redan har ett formulerat "samtidskonstuppdrag" inom vilket de förväntas "samordna arbetet med att främja samtidskonstens utveckling och spridning i landet" och "stärka utvecklingen av samtidskonsten i hela landet". Riskerna med att etablera en ny nationell organisation med ett omfattande uppdrag

och mycket små resurser är flera.

- Det är av stor vikt att förutsättningar för ett brett deltagande i landets kulturliv skapas. Den kollektiva hjärnan är dock mycket tveksam till de föreslagna kulturcheckarna. Effekten av detta förslag är mycket osäker. De föreslagna 585 mkr. skulle göra stor skillnad för konstnärlig produktion och presentation såväl som ett aktivt deltagande i kulturlivet över hela landet om de istället kom det fria konst- och kulturlivet till gagn genom ökade långsiktiga stöd.

Sebastian Dahlqvist
ordförande, Den kollektiva hjärnan

Caroline Malmström
ledamot, Den kollektiva hjärnan